

Мюнхенські дивовижі

48

Київська спілка журналістів укотре «прорубала вікно в Європу». Цього разу об'єктом уваги групи творчих працівників ЗМІ стала столиця Баварії Мюнхен.

Віктор КОРНІЮК,
Микола БІЛОКОПИТОВ (фото)

Місто музеїв і особистостей

Традиційно знайомство зі столицею Баварії, де мешкають понад півтора мільйона людей, розпочинається з центральної площі міста Марієн-плац. Без перебільшення, вона для мюнхенців, як майдан Незалежності для киян. Це місце паломництва численних туристів, тут «тусується» місцева молодь, зокрема студентство. Це й улюблена зона відпочинку літніх мюнхенців. На Марієн-плац розташовано чимало історичних споруд і пам'яток: колона Діви Марії, зведена ще 1638 року на знак пам'яті про померлих від епідемії чуми, стара й нова ратуші, оригінальні фонтани, ресторани та кав'ярні. Скрізь впадають в око чистота, охайність, а місцева звичка з люб'язною усмішкою на устах казати незнайомим людям *hallo* просто захоплює. Як пояснює наш гід, це ознака поваги баварців до самих себе та всіх, хто їх оточує.

Милуючись на Марієн-плац оригінальним водограєм, мимоволі звертаємо

увагу на літню пару. Якщо жінка одягнена по-сучасному, то чоловік з-поміж перехожих вирізняється традиційним баварським вбранням: довільного крою зелена куртка, такого ж кольору капелюх із пером, потерті коричневі брюки, що нижче колін зав'язані поворозками на бантик, темно-зелені гетри й шкіряні черевики на товстій підшві. Справді істинний баварець! Не познайомитись – великий гріх.

Дізнавшись від нашого гіда, що ним цікавляться журналісти з Києва, дідусь по-молодечому розправляє плечі й представляється: «Мартін Майєр – скульптор, а це моя дружина». Розповідає, що йому 81 рік. Після закінчення Мюнхенської художньої академії ось уже 63 роки мешкає і трудиться в столиці Баварії. Тож зодягається так не заради екзотики – він шанує традиції баварців. Пан Майєр наголошує, що бере активну участь у щорічних художніх виставках, називає мюнхенські адреси, за якими можна ознайомитись з його творчими доробками. Пізніше ми деякі з них відвідали й навіть зробили фото на згадку...

А тим часом, обмінюючись враженнями від зустрічі з паном Майєром, у гомінкому натовпі туристів та перехожих неподалік Марієн-плацу мимохідь концентруємо погляди на непорушній постаті худорлявого чоловіка в спортивній шапочці. Я спершу подумав, що в такий спосіб заробляє гроші вулична людина-статуя. І тільки наблизившись упритул, зрозумів, що насправді це бронзовий пам'ятник. З'ясувалося, так місцевий скульптор Макс Вагнер увічнив відомого німецького журналіста й письменни-

ка Зіґфрида Зоммера. Він іронічно усміхнений і, як пояснили мюнхенські колеги по перу, дуже схожий на героя своїх газетних публікацій на прізвисько Блазіус.

Зіґфрид Зоммер, також корінний мюнхенець, народився тут 1914 року в сім'ї полірувальника меблів. У 18 років Зіґі, так пестливо називали його рідні, дебютував на сторінках молодіжного журналу «Ді Юґенд». Але журналістську практику перервала Друга світова. Довелося скуштувати пороху на Східному фронті, де дістав поранення. Повернувшись у Мюнхен, Зоммер друкувався в різних виданнях, а з 1949 року став працювати в газеті «Абенд цайтунг». Колонки-фейлетони, головним персонажем яких став спостережливий, доброзичливий і водночас іронічний мюнхенський старожил на прізвисько Блазіус, котрий бродить вулицями рідного міста й робить в'їдливі висновки від почутого та побаченого, мали неабиякий успіх серед шанувальників часопису протягом майже 40 років.

Зіґфрид Зоммер, додає наш гід, відомий ще і як письменник. Його роман «І ніхто по мені не заплаче» Бертольт Брехт назвав найкращим романом із написаних у Німеччині після Другої світової війни.

До речі, кілька слів про нашого гіда-перекладача. Ця дуже мила жінка, яку зовуть Сідонія, родом з України. Розповідає, що 15 років тому приїхала в Мюнхен погостювати до рідні. Роботи на батьківщині не було, тож вирішила спробувати себе тут. З часом легалізувалася, закінчила дворічні курси з вивчення німецької. Нині привітна українка, як то кажуть, на розхват у службі соціальної допомоги престарілим. Звісно, дуже сумує за Україною. Єдина розрада – діти та онук (син із невісткою свого часу також переїхали до неї в Мюнхен).

Тож, дізнавшись від друзів із туристичного бюро про делегацію українських журналістів, Сідонія, маючи вільний від основної роботи час, залюбки знайомить нас зі столицею Баварії.

...Мюнхен слушно називають містом музеїв. Початок їх створенню поклав іще король Людовік I Баварський. За його вказівкою тут організували як стару, так і нову пінакотекі та гліптотеку – музеї, що діють донині. Скажімо, в старій пінакотекі, збудованій у стилі венеціансько-

го Ренесансу, на сьогодні зберігаються 9 тисяч полотен 1400 художників світу. Саме тут ми мали змогу милуватися «Мадонною з дитям» Леонардо да Вінчі, «Битвою Александра Македонського з Дарієм» Альбрехта Альддорфера. А ось у залах нової пінакотекі представлено 50 скульптур і понад 550 картин, серед яких всесвітньо відомі полотна «Втеча Медеї» Ансельма Файєрбаха, «Соняшники» Вінсента Ван Гога, «Сніданок в ательє» Едуарда Мане, «Міст через Сену» Клода Моне та «Пейзаж Мартінікі» Поля Гогена.

Справляє незабутнє враження своїми експонатами й Німецький музей, один із найбільших технічних музеїв Європи. Скажімо, тут розміщені справжні субмарини, котрі брали участь у боях Першої та Другої світових воєн. Таких експонатів я, наприклад, не бачив ніде. Хіба що в столиці Норвегії в музеї Тура Хейєрдала зберігаються пліт «Кон-Тікі» та човни «Ра» і «Тигрис», якими подорожував знаменитий мореплавець, а також не менш історичне судно «Фрам», на якому Амундсен підкорив Антарктику.

Помилувалися ми й експонатами палацу Німфенбург – колишньої літньої резиденції королівської родини Віттельсбахів, де особливу насолоду дістали в картинній галереї жінок-красунь, відвідали як славнозвісний Олімпійський парк, так і Олімпійський стадіон, закладені на честь Олімпійських ігор 1972 року. Саме тут на оглядовому майданчику телевежі з висоти 290 метрів відкривається чудова панорама столиці Баварії. До речі, при вході на стадіон увагу туристів привертає бронзова скульптура Мартіна Майєра «Дівчина, що виконує стійку на руках».

У пиві істину знаходять

Закріпити враження від Мюнхена наш гід запропонував відвідинами всевітньо відомої броварні «Хофбройхаус», яка вважається чи не найголовнішою ознакою міста. Тож добряче стомлені й зголоднілі повертаємо до знаменитого пивного ресторану, що веде свою історію ще з XVI століття.

Переступивши поріг просторого фойє, фотографуємося на згадку та простуємо до найбільшої зали «Швамме». Тут шум-гам від неймовірних децибелів: під народні баварські мелодії та бравурні марші ресторанного оркестру спілкуються та смакують свіжозвареним пивом водночас понад 1300 шанувальників цього напою. Протискуючись крізь натовп і оминаючи кельнерів, котрі снують між столами, шукаємо «місце приземлення». Це вдається не одразу. Тож ділимося на «фракції». Зрештою, помітивши, як добряче захмеліла компанія звільняє один зі столів під вікном, п'ятеро з нас та гід прямуємо туди. Але де там! Доки дістаємося вподобаного столу, на ньому з'являється табличка «Зарезервовано». Виставив її дебелий чолов'яга, який разом із друзями смакував пивом за сусіднім столом. Ми дещо сторопіли. З'ясувалося, натрапили на один зі столів, установлених у ресторані-броварні ще 1879 року. Такі «реліквії» призначені для постійних відвідувачів, про що свідчить і спеціальна бирка. Проте, дізнавшись від гіда-перекладача, що ми – журналісти з України, чолов'яга, поспілкувавшись із братією, зглянувся й широко жестом запросив присісти.

Щиро подякувавши за гостинність, замовляємо кельнеру по кухлю пива на кожного та, як значилося в меню, по порції свинячої рульки, тобто ніжки з «клецками». Оркестр тим часом заграє баварських народних мелодій. Аж ось і кельнер із пивом. Бачили б ви, з яким артистизмом утримував він у руках аж 6 кухлів свіжозвареного хмільного напою! Завважте, кожен ємністю один літр. За другим «рейсом» верткий кельнер приніс і м'ясні закуски. Піднявши кухлі з пивом над головами, даємо розуміти завсідникам-сусідам, що приєднуємося до компанії. Кілька слів про пиво: замовили ми «Хофбройтемне», як значилося в меню-проспекті, «освіжаюче, пряне – справжнє баварське пиво», і «Хофбройоригінальне» – «освіжаюче, з вишуканою «гірчинкою» – пиво з характером». Смак і першого, і другого словами не передати. Свиняча ніжка – це добренний шмат неймовірно смачного засмаженого до золотистої шкуринки м'яса, а «клецки» – не що інше, як відварена й крупно натерта картопля з приправами.

За влучним висловом нашого колеги-письменника й публіциста Олександра Балабка, запиваючи м'ясні делікатеси чудовим баварським пивом, ніби переносишся в

середньовіччя. Тож не дивно, що цей пивний палац свого часу відвідувало чимало видатних особистостей, скажімо, Вольфганг Амадей Моцарт. Свідченням того – одна з кімнат музею-броварні «Хофбройхаус», де висить портрет композитора та розміщені відповідні експонати.

Бував тут з дружиною і Володимир Ульянов-Ленін. Ділячись враженнями, Надія Крупська писала в листі знайомим: «У придворній пивоварні чудове пиво стирає всі класові відмінності».

На жаль, з пивоварнею пов'язані й деякі сумні сторінки історії Баварії. Тут, зокрема, 24 лютого 1920 року Гітлер та його поплічники заснували нацистську партію Німеччини.

Після приходу 1933 року до влади біснатового фюрера ця дата в «Хофбройхаусі» відзначали впродовж 11 років.

Але від історичного екскурсу повернімося до зали, де смакують пивом і м'ясними наїдками завсідники та туристи з усього світу. Своєрідним сюрпризом для нашої компанії стало те, що оркестр майже повним складом завітав до наших сусідів-пиволюбів. Нам довелося навіть потіснитися та дати місце музикам. Одна за одною зазвучали баварські народні мелодії, які голосним співом підтримали присутні. До речі, оркестранти вирізняються своїм вбранням: чоловіки одягнені в білі сорочки, оперезані шлейками, на яких тримаються чорні потерті шкіряні шорти, ноги – в грубих черевиках і біло-сірих гольфах. Невдовзі з'ясувалося, що серед сусідів – іменинник, котрий тривалий час грав тут в оркестрі. Його так щедро й вітали музики.

У завсідників «Хофбройхауса» свої традиції з діда-прадіда. Скажімо, з покоління в покоління передаються пивні кухлі. Вони зазвичай з візерунками на мисливській темі та інкрустацією сріблом. Зберігаються ці реліквії у спеціальних сейфах, ключі від яких переходять у спадок молодшим пиволюбам родини.

Зрештою, будь-яка компанія рано чи пізно має розійтися. Таке рішення приймаємо й ми та дякуємо за гостинність і змогу поспілкуватися нашим сусідам-завсідникам. Покликавши кельнера, розраховуємося. Вечеря з пивом обійшлася кожному по 15 євро. Відверто кажучи, були щиро здивовані: не так уже й дорого, якщо порівняти з цінами деяких київських ресторанів.

Стиль життя як приклад

Усі німці, й зокрема баварці, з великою повагою ставляться до своїх налагоджених правил співіснування. Чи не найголовнішими їхніми ознаками є пунктуальність, стриманість і порядок.

За нетривалий час перебування в Мюнхені мимохіть звертаєш увагу насамперед на чітку роботу громадського транспорту. Графік руху електричок, трамваїв, автобусів порівняно, скажімо, з київським бездоганний. А якщо бути відвертим, то нема чого і з чим порівнювати. Бо коли якийсь вид транспорту спізнюється бодай на хвилину, це вже для німців мало не надзвичайна подія. Її наслідки не лише стануть предметом службових перевірок, а й набудуть широкого розголосу в ЗМІ. Тож транспорт працює, як годинниковий механізм.

До речі, на гомінких вулицях столиці Баварії вражає відсутність хамства та безкультур'я з боку як водіїв, так і пішоходів. У інтенсивних транспортних потоках водії-чоловіки, хоч би як поспішали, завжди чинно поступляється дорогою чи то літній фрау, чи зовсім юній фрейлейн. І навіть коли котрась із них загавиться, ніхто не кине їй образи.

У разі ДТП чи заторів усі автомобілі тісняться до узбіччя, залишаючи в центрі вільну смугу руху для проїзду «швидкої» або поліцейських чи пожежних машин. Завважте, жоден водій не махлюватиме, щоб пошити в дурні інших, прилаштувавшись за спецтранспорт, як це роблять наші вітчизняні «відморозки» на суперкрутих авто.

На вулицях Мюнхена безліч велосипедів. Місцеві колеги-журналісти розповіли нам, що цим видом транспорту охоче користується мер міста та чимало іншого чиновного люду. І ніхто не соромиться, що його імідж упаде в очах підлеглих чи пересічних громадян. Для руху велосипедистів відведено спеціальні смуги на тротуарах, якими, до речі, корінні мешканці не ходять. І якщо виникає певний конфуз чи непорозуміння між велосипедистом і пішоходом, то останній зазвичай – заїжджий турист. Діставши на горіхи, він зробить для себе відповідні висновки. Але все це відбувається, як то кажуть, «без шуму й пилу». А коли ви маєте певні навички, то, сплативши 2 євро за

годину, можете самі поїздити столицю Баварії на велосипеді.

Повчальним для нас, українців, може бути й те, як німці ставляться до збирання та сортування сміття і побутових відходів. Біля будинків, як правило, стоять урни чи контейнери для чотирьох видів сміття. Правильно його сортувати привчають з малку. Тож папір, упаковку, пластик, скло й харчові відходи складають окремо. До речі, тут ніхто не викидає старого одягу чи відпрацьованої побутової техніки. Усе це складається в спеціальні ящики чи контейнери, адже щось комусь може знадобитися. Ми стали свідками того, як завантажували в авто з провінційними номерними знаками застарілі пілососи з контейнера, що стояв на вході в готель, де мешкали українські журналісти.

Як шанувальники баварського пива, звертаємо увагу на дещо потерті пляшки з цим напоєм. З'ясується, це ознака того, що тара повторно використовується. І німців це аж ніяк не шокує. Не побачіть і розкиданих будь-де пластикових пляшок. Їх приймають у всіх промагах, на касах чи в спеціальних автоматах. Здавши, наприклад, чотири такі пляшки, можете придбати за 1 євро півлітра свіжого пива.

Нам би хоч трохи в них такого повчитися. Треба лише докласти зусиль. І насамперед очільникам сучасних громад, керівникам виконавчої влади. Зрештою, і ми, журналісти, маємо активніше висвітлювати теми європейського способу життя, переконувати і владні структури, і громадян мислити й діяти по-європейськи.

За твердженням мюнхенських колег, з котрими довелося зустрітись і поділитися враженнями від побаченого й почутого, виробленню та засвоєнню певних норм і правил співіснування значно посприяли й іронічні монологи добряка Блазіуса, героя фейлетонів Зігфріда Зоммера, якими баварці зачитувалися майже 40 років. Можливо, це й іронія, але доля істини тут є. Шкода, що в Україні і чужого не навчаємося, й дедалі більше свого цураємося.

